

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.5.43>**Сергій Кримчук,***аспірант наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ*

СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ТА ПОРЯДКУ ЙОГО ОСКАРЖЕННЯ

Актуальність статті підтверджується тим, що сучасний етап розвитку вітчизняного кримінального процесуального законодавства України супроводжується запровадженням низки новел, що серед іншого також стосуються і процесуального інституту повідомлення про підозру. Як видається зі змісту Кримінального процесуального кодексу України, законодавець концептуально змінив порядок (процесуальну форму) визнання особи підозрюваною. Трансформація цього процесуального інституту насамперед зумовлена приведенням національного законодавства до нормативних вимог міжнародних правових актів у сфері захисту прав і свобод людини, а також урахуванням прецедентної практики Європейського суду з прав людини. Так, метою цієї статті є вивчення стану наукової розробленості проблематики повідомлення про підозру та порядку його оскарження. У статті вивчено стан наукової розробки проблем, пов'язаних із процесуальним порядком здійснення повідомлення про підозру та порядку його оскарження. Автором проаналізовані наукові дослідження, присвячені різним аспектам зазначеної проблематики, а також окреслюються питання, які вивчалися в цих наукових працях. З метою найбільш глибокого аналізу наукової та юридичної літератури із зазначеної проблеми обрано принцип систематизації та виокремлення наявних наукових здобутків, що були отримані вченими залежно від рівня роботи, – дисертаційних (монографічних) праць, а також наукових фахових статей юридичного спрямування та тез доповідей. З'ясовано, що першочерговим і пріоритетним завданням реформування національного законодавства, в тому числі кримінального процесуального, є дотримання балансу між публічними та приватними інтересами. Зокрема, йдеться про те, що кожна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, має бути притягнена до кримінальної відповідальності в міру свої вини. При цьому жодна невинна особа не має бути піддана необґрунтованому процесуальному примусу і до кожного учасника кримінального провадження має бути застосована належна правова процедура.

Ключові слова: стан наукової розробленості проблеми, підозра, письмове повідомлення про підозру, оскарження.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вітчизняного кримінального процесуального законодавства України супроводжується запровадженням низки новел, що серед іншого також стосуються і процесуального інституту повідомлення про підозру. Як видається зі змісту Кримінального процесуального кодексу України 2012 року (далі – КПК України), законодавець концептуально змінив порядок (процесуальну форму) визнання особи підозрюваною. Трансформація цього процесуального інституту насамперед зумовлена приведенням національного законодавства до нормативних вимог міжнародних правових актів у сфері захисту прав і свобод людини, а також урахуванням прецедентної практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Тож натепер Україна має рухатися виключно шляхом гарантування і забезпечення кожній людині прав і свобод, у тому числі в сфері кримінального судочинства.

Метою цієї статті є вивчення стану наукової розробленості проблематики повідомлення про підозру та порядку його оскарження.

Виклад основного матеріалу. Традиційно на початку наукового дослідження здійснюється огляд та аналіз уже наявних напрацювань, що тією чи іншою мірою стосуються предмета розвідки. Виходячи з аналізу наукової періодики, можна побачити, що проблемні питання стосовно процесуального порядку повідомлення про підозру постійно перебувають у полі зору правників. Стосовно ж огляду наукового матеріалу з предмета дослідження, то здебільшого на монографічному рівні їх виклад здійснюється в хронологічному порядку або залежно від поділу на окремі предметні групи, наприклад, за певною проблематикою.

У контексті нашого дослідження видається більш раціонально систематизувати

й виокремити наявні наукові здобутки, що були отримані вченими залежно від рівня роботи, – дисертаційні (монографічні) праці, а також наукові статті та тези доповідей.

Вважаємо, що значний внесок у дослідження процесуального інституту повідомлення особі про підозру зробила О.В. Фараон, адже з моменту прийняття та введення у дію чинного КПК України вона першою в 2016 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення». Як зазначила вчена, актуальність обраної теми визначається сукупністю обставин, зокрема потребою розв'язання проблеми процесуального порядку повідомлення особі про підозру, гарантій забезпечення прав підозрюваного, що своєю чергою потребує їх ґрунтовного наукового осмислення та вирішення у практиці правозастосування органів досудового розслідування та прокуратури відповідно до процесуальної форми стадії досудового розслідування [1, с. 6]. Слід погодитися й підтримати дослідницю, оскільки першочерговим і пріоритетним завданням реформування національного законодавства, в тому числі кримінального процесуального, є дотримання балансу між публічними та приватними інтересами. Зокрема, йдеться про те, що кожна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, має бути притягнена до кримінальної відповідальності в міру своєї вини. При цьому жодна невинна особа не має бути піддана необґрунтованому процесуальному примусу і до кожного учасника кримінального провадження має бути застосована належна правова процедура. І натеper у відповідності до вимог ст. 2 КПК України це є одним із завдань кримінального провадження. До того ж, за цілком слушним твердженням А.В. Мельниченка, розроблення моделі кримінального процесу, що би дозволила не допустити свавілля і забезпечила б належний захист особи від незаконного та необґрунтованого обмеження її конституційних прав і свобод, при цьому без втрат можливостей ефективного досудового розслідування, є одним із пріоритетних напрямів подальшого розвитку правоохоронної системи [2, с. 16]. Тим часом, незважаючи на ті зміни, що відбулися в сфері кримінального судочинства у зв'язку із запровадженням міжнародних правових стандартів захисту прав і свобод людини, проблематика щодо процесуального порядку письмового повідомлення особі про підозру і особливо його оскарження не позбулася дискусійного характеру. Видається, що здебільшого це зумовлено недосконалістю правового регулювання досліджуваного інституту, внаслідок

до чого на практиці виникають труднощі в одноманітному застосуванні відповідних положень КПК України. Отже, дотепер різні проблемні аспекти порушеного питання викликають значний науковий інтерес навіть у контексті вивчення суміжних тематик.

Наприклад, дисертаційне дослідження О.В. Маслюк «Процесуальна діяльність захисника зі спростування підозри (обвинувачення)» (Львів, 2017) присвячено вивченню теоретичних і практичних положень процесуальної діяльності захисника зі спростування підозри (обвинувачення), а також формуванню на цій основі науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення правової регламентації такої діяльності та підвищення її ефективності [3]. Під час аналізу цих питань дисертанткою також порушені окремі проблемні аспекти щодо процесуального порядку повідомлення про підозру.

У кандидатській дисертації С.В. Свириденка «Досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо осіб, які користуються недоторканністю» (Ірпінь, 2018) досліджено особливості процесуального порядку повідомлення про підозру особам, які користуються недоторканністю. Автором було визначено, що здійснення повідомлення про підозру складається з двох взаємопов'язаних етапів: по-перше, це складання самого тексту повідомлення, вимоги до якого визначено положеннями ст. 277 КПК України; по-друге, це безпосереднє вручення повідомлення, порядок чого передбачено ст. 278 КПК України. Автором наголошено, що повідомлення про підозру має бути здійснене лише тією особою, яка його склала, і в жодному разі не може бути доручено іншій особі. Встановлено, що єдиною підставою для повідомлення особі про підозру є наявність достатніх доказів вважати, що те чи інше кримінальне правопорушення вчинене конкретною особою. Здійснено аналіз законодавчого визначення підстав і порядку повідомлення про підозру особам, які користуються недоторканністю [4]. Варто зауважити, що натеper окремі питання стосовно повідомлення про підозру особам, які користуються недоторканністю, піддані кореляції. Зокрема, судді Великої Палати Верховного Суду в Постанові від 11 грудня 2019 року вказали, що «Генеральний прокурор або його заступник можуть доручити вручення прийнятого (складеного) та підписаного ними повідомлення про підозру судді суб'єкту, уповноваженому здійснювати процесуальні дії у конкретному кримінальному провадженні».

Проблемним теоретичним і прикладним аспектам, пов'язаним із дефектами кримінального процесуального законодавства, у тому числі в частині повідомлення про

підозру, присвячено дисертаційне дослідження О.А. Лейби («Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання», Харків, 2018). Як цілком справедливо вважає дослідниця, викладення положення п. 2 ч. 1 ст. 276 КПК України порушує правила і закони логіки під час конструювання нормативно-правових приписів. За результатами аналізу чинного кримінального процесуального законодавства вчена констатує, що подібні законодавчі дефекти є поширеними і доволі істотним дефектом законодавства, який призводить до явища, що у науці отримало назву «законодавчі алогізми» [5, с. 6]. Ми повністю згодні з такою авторською позицією вченої і більш конструктивно це питання буде розглядатися.

А.В. Шевчишен під час вивчення проблематики предмета доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, розглянув проблеми повідомлення про підозру щодо окремої категорії осіб. Зокрема, на підтвердження проблематики цього питання вчений наводить протилежні позиції судових інстанцій, що пов'язані з різним розумінням змісту процесуального порядку повідомлення про підозру, визначеного у Главі 22 КПК, де повідомлення про підозру складається (ч. 1 ст. 277 КПК) та вручається (ч. 1 ст. 278 КПК), та у Главі 37 КПК, де у нормі ч. 1 ст. 481 письмове повідомлення про підозру здійснюється, і тим, чи охоплює поняття «здійснення письмового повідомлення про підозру» його складання та вручення та чи правомочний Генеральний прокурор, його заступник або керівник регіональної прокуратури доручити слідчому на підставі п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК вручення письмового повідомлення про підозру особі. З приводу цього ми підтримуємо дослідника, що якщо б законодавець мав на увазі у ст. 481 КПК України тільки можливість складання письмового повідомлення про підозру уповноваженими прокурорами, то замість «здійснення», очевидно, вжив би термін «складання». Здійснення та складання не є словами-синонімами. На переконання правника, для гармонізації положень п. 4, 11 ч. 2 ст. 36 КПК та ст. 481 КПК та для збереження правових гарантій діяльності осіб, перелік яких наведений у ст. 480 КПК, пропонуємо не замінити термін «здійснює» на «складає» у ч. 1 ст. 481 КПК, а доповнити останню частиною 2 у такій редакції: «2. Прокурор, який склав письмове повідомлення про підозру у випадках, передбачених у частині першій цієї статті, може доручити слідчому його вручення» [6, с. 361–363, 367, 368].

Нині у науковій періодиці можна відшукати низку фахових статей з юридичних дис-

циплін, у яких порушено багато дискусійних аспектів, що стосуються процесуального інституту повідомлення про підозру.

Так, О.В. Капліною розглянуто сутність підозри у кримінальному провадженні, виокремлено її ознаки, структурні елементи, значення [7], на підставі чого запропоновано власне авторське бачення цього поняття.

Правову природу повідомлення про підозру дослідив і А.В. Андрейчук. Автор обґрунтовує доцільність розгляду цього поняття як: інституту кримінального процесуального права, процесуального акта, процесуального документа, повідомлення у кримінальному провадженні, процесуального рішення, етапу досудового провадження [8].

І.Г. Івасюком проаналізовані питання, пов'язані з кримінальним процесуальним інститутом письмового повідомлення про підозру, а саме: розглянуто зміст цього інституту; подано визначення понять «підозра» і «письмове повідомлення про підозру»; проаналізовано значення цього інституту для кримінального провадження [9].

У статті «Проблеми повідомлення про підозру та шляхи їх вирішення» О.Ю. Татаровим визначено окремі проблемні питання кримінальної процесуальної регламентації повідомлення про підозру, на підставі чого вчений надав пропозиції з удосконалення норм КПК України [10].

Ю.П. Аленін та І.В. Гловюк у статті «Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення» надали загальну характеристику повідомленню про підозру у контексті кримінально-процесуального рішення та процесуальної процедури. Науковцями виявлено недоліки нормативної регламентації повідомлення про підозру, систематизовано проблеми застосування відповідних норм КПК, на підставі чого запропоновано шляхи їх усунення [11].

Л.М. Гуртієва присвятила свою статтю розгляду поняття та правової природи повідомлення про підозру у кримінальному провадженні України. За результатами проведеного аналізу вченою виявлені недоліки (прогалини) в національному кримінальному процесуальному законодавстві в аспекті досліджуваної теми та зроблені пропозиції щодо його вдосконалення [12].

І.Г. Рогатюк здійснив науковий аналіз кримінального процесуального інституту повідомлення про підозру, вчений дослідив процесуальну форму, визначив його зміст та з'ясував значення підозри у кримінальному провадженні [13].

В.О. Гринюк проаналізував поняття «повідомлення про підозру» та запропонував авторське його визначення. Крім того, автором

було визначено, що з моменту повідомлення особі про підозру між слідчим, прокурором та підозрюваним виникають кримінально-процесуальні правовідносини, змістом яких є конкретні права та обов'язки сторін. Також дослідник проаналізував випадки та порядок повідомлення про підозру [14]. Цим же науковцем у співавторстві з А.М. Погорецьким вивчено особливості повідомлення про підозру судді. За результатами проведеного аналізу норм чинного КПК України, які регламентують цей порядок, а також практики їх застосування авторами висвітлено низку проблемних питань, які потребують невідкладного вирішення на теоретичному, правовому на правозастосовному рівнях. Також вони виокремили основні підходи доктринального тлумачення правниками приписів ст. 481 КПК України щодо суб'єкта (суб'єктів) складання, підписання та вручення повідомлення про підозру окремим категоріям осіб, у тому числі й суддям. Наводиться та аналізується судова практика, зокрема вищих судових інстанцій, щодо процесуального порядку повідомлення судді про підозру [15].

Н.В. Максименко дослідила проблемні питання розуміння кримінальної процесуальної категорії «підозра», зокрема її характеристику авторка здійснила у трьох значеннях – кримінальному процесуальному, криміналістичному та психологічному. Також нею виділено і проаналізовано етапи та форми її реалізації. Запропоновано комплексний підхід до розуміння підозри з обов'язковим урахуванням складності цієї категорії та її аналізу в криміналістичному, кримінальному процесуальному та психологічному значеннях [16].

Звісно, наведені дослідницькі праці не вичерпують усього масиву фахових статей юридичної спрямованості, а лише додатково підтверджують актуальність та важливість порушеної проблематики.

Щодо тез доповідей, які нами будуть взяті до уваги та враховані у проведенні власного дослідження, слід навести таких правників, як: А.Р. Туманянц [17], Н.Р. Костів [18], Т.В. Лукашкина [19], В.О. Гринюк [20], А.Я. Хитра [21], І.І. Холондович [22], А.В. Шевчишен [23], М.М. Гончаренко [24] та ін. У своїх доповідях науковцями порушені різні аспекти інституту повідомлення про підозру, зокрема, від суто теоретичних питань (визначення сутності поняття «повідомлення про підозру», його значення та місця в кримінальному процесу тощо) до більш прикладних аспектів (особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб).

Активізація вивчення проблемних аспектів інституту повідомлення про підозру зумовлена прийняттям Закону України «Про вне-

сення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII [25]. Зокрема, частину 1 ст. 303 КПК України було доповнено новим пунктом 10, згідно з яким підозрюваний, його захисник чи законний представник отримали право оскаржити повідомлення слідчого, прокурора про підозру після спливу одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у скоєнні злочину, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду з обвинувальним актом.

Слід акцентувати увагу на тому, що проблематика оскарження письмового повідомлення про підозру в контексті дії чинного КПК України перебувала в полі зору науковців ще до прийняття вказаного Закону та внесення до КПК України відповідних змін і доповнень з цього приводу.

Так, наприклад, Д.Є. Крикливець у дисертації «Реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею» (2016), розглядаючи проблемні аспекти процесуального порядку оскарження слідчому судді рішень слідчого або прокурора, також приділив увагу можливому оскарженню повідомлення про підозру. З огляду на це вченим запропоновано передбачити можливість оскарження будь-якою особою, її представником, законним представником чи захисником також будь-яких інших рішень, дій, бездіяльності слідчого, прокурора, окрім зазначених у ч. 1 ст. 303 КПК, якщо ними істотно порушено права учасників кримінального провадження та інших осіб [26].

Про необхідність законодавчого унормування процесуального порядку оскарження повідомлення про підозру також висловили своє бачення такі дослідники, як О.Г. Яновська [27, с. 26], А.Б. Мельниченко [28, с. 46], С.С. Терещук [29, с. 99] та інші. Видається, що така увага зумовлена тим, що відповідно до ст. 55 Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Такі конституційні приписи знайшли своє втілення і в КПК України 2012 р., зокрема згідно зі ст. 24 цього Кодексу кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого в порядку, передбаченому КПК України.

Уже безпосередньо під час дії вказаного нововведення більш поглиблено на монографічному рівні окремі проблемні питання оскарження повідомлення про підозру

дослідив О.В. Ромасєв [30]. Разом із тим у приведених працях процесуальні аспекти оскарження про підозру здебільшого порушувалися в контексті оскарження рішень, дій, бездіяльності слідчого, прокурора під час досудового розслідування.

Водночас у науковій періодиці серед учених є й інша думка щодо можливості оскарження повідомлення про підозру взагалі. Наприклад, такі вчені, як Л.Д. Удалова, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Т.Г. Льєва, М.А. Макаров, О.В. Лепей, М.В. Лепей тощо, вважають, що розгляд слідчим суддею під час досудового розслідування скарг на рішення слідчого, прокурора про повідомлення про підозру фактично призводить до виконання не функції судового контролю, а судового розгляду [31, с. 134; 32, с. 141; 33, с. 382]. Тому, на переконання О.В. Лепей та М.В. Лепей, з КПК України взагалі слід вилучити положення стосовно оскарження повідомлення про підозру.

Висновки

Підбиваючи підсумок викладеного, доводиться констатувати, що, незважаючи на наявні натеper наукові здобутки правників, які присвячені проблемним аспектам здійснення повідомлення про підозру та його оскарження, на доктринальному рівні залишається низка питань, що потребують свого наукового розроблення. Це має досить вагоме значення, оскільки без комплексного наукового осмислення сутнісного змісту процесуального інституту повідомлення про підозру, порядку повідомлення про підозру, його оскарження тощо неможливо усунути наявних нині законодавчих прогалів. Ми переконані в тому, що як подальші наукові розробки, так і вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України має базуватися на врахуванні наявних натеper пропозицій, висновків і рекомендацій щодо усунення проблемних аспектів процесуального порядку повідомлення про підозру та його оскарження.

Список використаних джерел:

1. Фараон О.В. Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2016. 248 с.
2. Мельниченко А.В. Забезпечення прав особи на досудовому розслідуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 294 с.
3. Маслюк О.В. Процесуальна діяльність захисника зі спростування підозри (обвинувачення) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2017. 217 с.
4. Свириденко С.В. Досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо осіб, які користуються недоторканністю : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2018. 232 с.

5. Лейба О.А. Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 259 с.

6. Шевчишен А.В. Проблеми доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : дис. ... док-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2019. 624 с.

7. Капліна О.В. Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 238–242.

8. Андрейчук А.В. Правова природа повідомлення про підозру. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2013. № 1. С. 259–271.

9. Івасюк І.Г. Інститут «Повідомлення про підозру» нового кримінального процесуального законодавства України. *Митна справа*. 2013. № 4 (88). Ч. 2. Кн. 2. С. 74–79.

10. Татаров О. Проблеми повідомлення про підозру та шляхи їх вирішення. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 179–186.

11. Аленін Ю.П., Гловюк І.В. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2014. № 1. С. 161–169.

12. Гуртієва Л.М. Поняття та правова природа повідомлення про підозру у кримінальному провадженні України. *Митна справа*. 2014. № 6 (96). Частина 2 книга 1. С. 185–190.

13. Рогатюк І.В. Повідомлення про підозру: значення інституту та проблеми правозастосування. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 115–124.

14. Гринюк В.О. Повідомлення про підозру як форма здійснення первинного обвинувачення у кримінальному провадженні. *Форум права*. 2017. № 1. С. 20–25.

15. Погорєцький А.М., Гринюк В.О. Повідомлення судді про підозру: проблемні питання правового регулювання, теорії та практики. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 58–71.

16. Максименко Н. Поняття та правова природа підозри. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 7. С. 164–168.

17. Туманянц А.Р. Інститут підозри у кримінальному процесі та його значення за новим КПК України. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару, 19 жовт. 2012 р. Харків, 2012. С. 168–172.

18. Костів Н.Р. Повідомлення про підозру як інститут кримінального процесуального права. *Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу* : матеріали наукового семінару (м. Івано-Франківськ, 6 грудня 2012 року) / Ред. кол.: Острогляд О.В. (голов. ред.) та ін. Івано-Франківськ : Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2012. С. 125–128.

19. Лукашкіна Т.В. Доказывание как этап правоприменительного процесса. *Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса). Одеса : Юридична література, 2013.

20. Гринюк В.О. Окремі питання вдосконалення процесуального порядку повідомлення про підозру. *Сучасні проблеми криміналістики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю з дня народження доктора юридичних наук, проф. В.П. Колмакова (м. Одеса, 27–28 верес. 2013 р.). упоряд.: В.В. Тищенко, О.П. Ващук. Одеса : Юрид. л-ра, 2013. С. 93–96.

21. Хитра А.Я. Визначення поняття повідомлення про підозру у кримінальному провадженні. *Теорія та практика правоохоронної діяльності* : Міжнар. наук.-практ. конфер. (11 листопада 2016 року) / упор. Ю.С. Назар. Львів : ЛьвДУВС, 2016. С. 348–351.

22. Холондович І.І. Оскарження повідомлення про підозру щодо окремої категорії осіб: практичний аспект. *Становлення та розвиток наукових досліджень* : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки України (м. Київ, 20–21 травня 2016 р.). Київ : Громадська організація «Фундація науковців та освітян». С. 102–104.

23. Шевчишен А.В. Проблемні питання повідомлення про підозру у кримінальних провадженнях щодо окремої категорії осіб. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 лют. 2017 р.). Ужгород : Ужгородський національний університет, 2017. С. 190–193.

24. Гончаренко М.М. Обґрунтованість підозри: проблемні аспекти практичного застосування. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт.

2018 р.) / редкол.: М.В. Членов, Л.М. Леженіна, О.В. Косьмін. Харків : Право, 2018. Вип. 10.

25. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.2017 № 2147-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

26. Крикливець Д.Є. Реалізація засади змагальності під час розгляду скарг слідчим суддею : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2016. 321 с.

27. Яновська О.Г. Оскарження адвокатом рішень, дій чи бездіяльності слідчого, прокурора та слідчого судді під час досудового розслідування : науково-практичний посібник. Академія адвокатури України. Київ : Прецедент, 2013. 32 с.

28. Мельниченко А.В. Захист прав громадян під час проведення певних процесуальних дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 45–56.

29. Терещук С.С. Повідомлення про підозру та процесуальні аспекти його оскарження. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3. С. 97–104.

30. Ромасев О.В. Оскарження рішень, дій, бездіяльності слідчого, прокурора під час досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2019. 237 с.

31. Удалова Л.Д., Савицький Д.О., Рожнова В.В., Ільєва Т.Г. Функція судового контролю у кримінальному процесі : монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 176 с.

32. Макаров М.А. Межі оскарження слідчому судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора. *Юридична наука*. 2015. № 6. С. 138–143.

33. Лепей О.В., Лепей М.В. Оскарження повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 6. С. 380–382.

The relevance of the article is confirmed by the fact that the current stage of development of domestic criminal procedural legislation of Ukraine is accompanied by the introduction of a number of novelties, which among other things also applies to the procedural institution of notification of suspicion. As can be seen from the content of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the legislator conceptually changed the procedure (procedural form) for recognizing a person as a suspect. The transformation of this procedural institution is primarily due to the bringing of national legislation to the normative requirements of international legal acts in the field of protection of human rights and freedoms, as well as taking into account the case law of the European Court of Human Rights. Thus, the purpose of this article is to study the state of scientific development of the issue of notification of suspicion and the procedure for its appeal. The article examines the state of scientific development of problems related to the procedural procedure for notification of suspicion and the procedure for its appeal. The author analyses the research devoted to various aspects of this issue, as well as outlines the issues studied in these scientific papers. In order to deepen the analysis of scientific and legal literature on this issue, the principle of systematization and separation of existing scientific achievements obtained by scientists, depending on the level of work – dissertation (monographic) works, as well as scientific professional articles and abstracts. It was found that the primary and priority task of reforming national legislation, including criminal procedure, is to maintain a balance between public and private interests. In particular, it is stated that every person who has committed a criminal offense should be prosecuted to the extent of his guilt. At the same time, no innocent person should be subjected to unreasonable procedural coercion and that every participant in criminal proceedings should be subject to due process of law.

Key words: state of scientific development of the problem, suspicion, written notice of suspicion, appeal.